

СОЦІАЛЬНА ЕКОЛОГІЯ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	G Інженерія, виробництво та будівництво
Спеціальність	G2 Технології захисту навколишнього середовища
Освітня програма	Екоефективне повоєнне відновлення забруднених територій
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	Очна (денна)
Рік підготовки, семестр	1 рік навчання, весняний семестр
Обсяг дисципліни	4 кредитів (лекцій – 30 год, практичних занять – 16 год, СРС – 74 год)
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Залік / МКР
Розклад занять	https://schedule.kpi.ua
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: ст. викладач кафедри геоінженерії, к. т. н., Ган Олена Валеріївна Практичні: ст. викладач кафедри геоінженерії, к.т.н., Ган Олена Валеріївна
Розміщення курсу	Доступний на платформі «Сікорський». Код доступу надається викладачем на першому занятті.

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Актуальність дисципліни «Соціальна екологія» зумовлена потребою у вирішенні питань які пов'язані з впливом міграції, урбанізації, епідемій, голоду, війн на соціум, виникнення критичних точок доквілля для соціуму та людини як живої біохімічної системи, зв'язок якості їжі і здоров'я населення, технологічні аспекти взаємодії суспільства з довкіллям з ціллю оптимізації соціоекосистем і взаємовідносин суспільства і природи.

Мета дисципліни – формування у студентів формування цілісного розуміння взаємозв'язку людини та навколишнього середовища, усвідомлення ролі людини як біологічної та соціальної істоти, необхідності гармонійних взаємин суспільства і природи. Курс спрямований на розкриття впливу стану довкілля на здоров'я населення, засвоєння основ раціонального харчування та набуття практичних навичок формування збалансованого особистого раціону.

Загальні компетентності

ЗК07. Здійснення безпечної діяльності.

Фахові компетентності

ФК06. Здатність контролювати й оцінювати ефективність природоохоронних заходів та застосовуваних технологій.

Програмні результати навчання

ПРН04. Обґрунтовувати рішення, направлені на мінімізацію екологічних ризиків господарської діяльності на загальнодержавному, регіональному й локальному рівнях

ПРН06. Здійснювати аналіз соціо-економіко-екологічного стану підприємств, населених пунктів, районів, областей та розробляти стратегії їх сталого розвитку.

ПРН09. Оцінювати загрози фізичного, хімічного та біологічного забруднення біосфери та його вплив на довкілля і людину

Предмет дисципліни – вивчення закономірностей взаємодії суспільства та природи, соціально-екологічних процесів і систем, а також впливу людської діяльності на довкілля та здоров'я населення.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для успішного засвоєння дисципліни студенту необхідно володіти знаннями з загальної екології, урбоекології, моніторингу довкілля, відновлювальної енергетики та ресурсозбереження.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретико-методологічні основи соціальної екології.

Тема 2. Людина і природне середовище.

Тема 3. Соціально-економічні, правові та культурні аспекти.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література

1. Основи соціоекології: навчальний посібник / Ред. Г.О.Бачинський. – К.: Вища школа, 1995. – 238 с. URL: <https://ns2000.com.ua/wp-content/uploads/2021/01/Urboekologhiia-pidruchnyk-2021-2.pdf>
2. Комих, Н.Г. Посібник до вивчення курсу «Соціоекологія» [Текст] /Н.Г.Комих. – Д.: РВВ ДНУ, 2014. – 16 с. URL: <http://repository.dnu.dp.ua:1100/upload/cddf55ac497a3c484611f8d3a4750c27Komix-N.G.-SOCIOEKOLOGIYA.pdf>
3. Стегній О.Г. Екологічний рух в Україні: соціологічний аналіз. – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2001. – 243 с. https://pryroda.in.ua/lystopad/files/2011/01/St_knigaed.pdf
4. Стегній, О. Соціологічна рефлексія екологічної проблематики: проміжні результати 25-річного спостереження <https://ukr-socium.org.ua/uk/archive/no-3-58-2016/sociologichna-refleksija-ekologichnoi-problematiki-promizhni-rezultati-25-richnogo-sposterezhennja/>

Навчальний контент

Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

В процесі навчання використовуються наступні методи: пояснювально-ілюстративний метод під час лекційних занять, проблемно-пошуковий (дослідницький) метод під час дискусій, практичних занять. Із наочних засобів використовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, Canva та навчальні матеріали, таблиці з довідковими даними. Під час практичних занять і самостійної роботи студент має ознайомитися з теоретичним матеріалом.

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	Самостійна робота студента
Тема 1. Теоретико-методологічні основи соціальної екології.	37	10	6	21
Тема 2. Людина і природне середовище	37	12	4	21
Тема 3. Соціально-економічні, правові та культурні аспекти	36	8	4	24
МКР	4		2	2
Залік	6			6
Всього годин	120	30	16	74

Номер лекції	Назва теми лекції та перелік основних питань
Тема 1. Теоретико-методологічні основи соціальної екології	
Лекція 1	Соціальна екологія як наука
Лекція 2	Методологічні засади соціальної екології
Лекція 3	Взаємодія суспільства і природи в історії цивілізації
Лекція 4	Людина і навколишнє середовище
Лекція 5	Людина і географічне середовище
Тема 2. Людина і природне середовище	
Лекція 6	Людина і атмосфера
Лекція 7	Людина і гідросфера
Лекція 8	Людина і деградація та охорона ґрунтів
Лекція 9	Людина і геологічне середовище
Лекція 10	Людина і біосфера
Лекція 11	Медичні аспекти соціоекології
Тема 3. Соціально-економічні, правові та культурні аспекти	
Лекція 12	Технологічні аспекти соціоекології
Лекція 13	Економічні аспекти соціоекології
Лекція 14	Аспекти екологічного права і екополітики
Лекція 15	Елементи екологічної культури

№ з/п	Практичні заняття та перелік основних питань
1	Практична робота 1. Аналіз соціо-екологічних показників розвитку людства
2	Практична робота 2. Розрахунок Індексу людського розвитку (ІЛР) для регіонів України
3	Практична робота 3. Оцінювання впливу факторів забруднення довкілля на здоров'я населення
4	Практична робота 4. Людина і географічне середовище: просторовий аналіз взаємодій
5	Практична робота 5. Соціально-екологічні проблеми урбанізованих територій
6	Практична робота 6. Економічні та правові інструменти екологічної політики
7	Практична робота 7. Елементи екологічної культури та відповідальної поведінки
8	Модульна контрольна робота

5. Самостійна робота студента

Самостійна робота студента передбачає:

- підготовку до лекційних занять – 15 год;
- підготовку до практичних занять – 16 год;
- підготовку до модульної контрольної роботи – 2 год;
- підготовку та складання заліку – 6 год;
- самостійне опрацювання тем, які не розглядаються на заняттях – 35 год.

Теми, які виносяться на самостійне вивчення	Кількість годин
Соціальна екологія як наука	3
Методологічні засади соціальної екології	4
Взаємодія суспільства і природи в історії цивілізації	4
Людина і навколишнє середовище	4
Медичні аспекти соціоекології	4
Технологічні аспекти соціоекології	4
Економічні аспекти соціоекології	4
Аспекти екологічного права і екополітики	4
Елементи екологічної культури	4

Для самостійного вивчення пропонуються відносно прості теми, призначені для розширення кругозору студентів та повторення матеріалів, які вивчались у інших дисциплінах, та мають безпосереднє відношення до дисципліни.

Політика та контроль

6. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Для опанування навчальної дисципліни застосовується **пояснювально-ілюстративний та проблемно-пошуковий (дослідницький) метод** навчання.

У звичайному режимі роботи університету лекційні, практичні заняття проводяться в навчальних аудиторіях. У змішаному режимі лекційні заняття проводяться через платформу дистанційного навчання Сікорський або ZOOM, а практичні заняття проводяться в навчальних аудиторіях. На момент проведення кожного заняття, як лекційного, так і практичного, у студента на пристрої, з якого він працює, має бути встановлено додаток Zoom (у випадку дистанційного навчання), а також відкрито курс на платформі «Сікорський» (код доступу до курсу надається на першому занятті згідно з розкладом). Силабус; лекційний матеріал; завдання до кожного практичного заняття; варіанти модульної контрольної роботи; варіанти залікової контрольної роботи розміщено на платформі «Сікорський» та у системі «Електронний Кампус КПІ».

Практична робота: студенти виконують та оформлюють завдання.

Модульні контрольні роботи пишуться на практичних заняттях без застосування допоміжних засобів; результат пересилається у файлі до відповідної директорії Google Classroom. Якщо контрольні заходи пропущені з поважних причин (хвороба або вагомі життєві обставини), студенту надається можливість додатково скласти контрольне завдання протягом найближчого тижня.

Під час проходження курсу студенти зобов'язані дотримуватись загальних моральних принципів та правил етичної поведінки, зазначених у Кодексі честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

Дедлайни виконання кожного завдання зазначено у курсі на платформі «Сікорський».

Усі студенти зобов'язані дотримуватися вимог [Положення про систему запобігання академічному плагіату в КПІ ім. Ігоря Сікорського](#) та [Політики використання штучного інтелекту для академічної діяльності в КПІ ім. Ігоря Сікорського](#)

Політика академічної доброчесності включає: самостійне виконання навчальних завдань та контрольних робіт, обов'язкове посилання на джерела інформації у разі використання ідей та даних інших авторів, достовірне відображення результатів власної наукової та практичної діяльності, використаних методик і джерел.

7. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: МКР.

Календарний контроль: проводиться двічі за семестр, як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: залік.

Умови допуску до семестрового контролю: виконання і оформлення всіх практичних робіт, виконання МКР та семестровий рейтинг більше 30 балів.

1 Поточний контроль (PCO-1) формується з:

– виконання модульної контрольної роботи;

- роботу на практичних заняттях;
- заохочувальні бали (не входять в загальний рейтинг).

Максимальна кількість балів рейтингової оцінки студента:

МКР	Робота на практичних	Всього
30	70	100

2 Календарний контроль

Під час семестру двічі проводиться календарний контроль у вигляді атестації (як правило, на 7-8 та 14-15 тижнях). За атестацію окремих балів не виставляється. Умовою позитивного першого та другого календарного контролів є отримання не менше 50 % максимально можливого на момент відповідного календарного контролю рейтингу.

1 Модульна контрольна робота

Модульна контрольна робота проводиться у вигляді **комбінованої перевірки знань**, що включає теоретичну частину — тестові завдання з основних питань курсу; практичну частину — одне завдання на розрахунок або аналіз ситуації. Максимальна оцінка 30 балів.

Частина МКР	Види завдань	Структура	Максимальні бали
Теоретична частина	Тестові завдання	20 питань по темам курсу (кожна правильна відповідь = 1 бал)	20
Практична частина	Завдання на розрахунок	1 завдання	10

Виконання теоретичної частини оцінюється за такими критеріями:

Оцінка	Кількість балів	Кількість помилок
Відмінно	19-20	0-1
Дуже добре	17-18	3-2
Добре	15-16	5-4
Задовільно	13-14	7-6
Достатньо	12	8
Незадовільно	0	більше 8

Виконання практичної частини оцінюється за такими критеріями:

Оцінка	Кількість балів	Критерії оцінювання
Відмінно	10	Проведені точні розрахунки, правильне застосування формул та методик (не менше 95% потрібної інформації)
Дуже добре	9	Невеликі помилки у формулюваннях чи розрахунках, основний зміст відповіді правильний (не менше 85% потрібної інформації).
Добре	8	Є кілька помилок у теорії чи розрахунках, але загальна логіка збережена (не менше 75% потрібної інформації).
Задовільно	7	Допущено значні помилки, частково правильні відповіді, але основна ідея засвоєна (не менше 65% потрібної інформації).
Достатньо	6	Відповіді неповні, наявні помилки у розрахунках, знання базових понять мінімальні (не менше 60% правильної інформації)
Незадовільно	0	Відповіді не містять правильних даних, завдання не виконано або виконано частково без логіки та обґрунтування

2 Робота на практичних заняттях складається з участі студента у обговоренні питань та вирішенні завдань. Максимальна кількість балів за практичне заняття – 10 балів. Максимальна кількість балів за виконання всіх практичних робіт – $7 \times 10 = 36$ балів.

Виконання оцінюється за такими критеріями:

- «відмінно», завдання виконано повністю, без помилок, із глибоким аналізом та обґрунтованими висновками, не менше 95% потрібної інформації (студент активно працював на занятті) – 10 балів;
- «дуже добре», завдання виконано повністю, достатньо повна відповідь, не менше 85% потрібної інформації або незначні неточності (повне розв'язання завдання з незначними неточностями, висока активність студента на занятті) – 9 балів;
- «добре», завдання виконано з незначними неточностями, достатньо повна відповідь, не менше 75% потрібної інформації або незначні неточності – 8 балів;
- «задовільно», завдання виконане з певними недоліками, неповна відповідь, не менше 65% потрібної інформації та деякі помилки – 7 балів;
- «достатньо», завдання виконане з певними недоліками, неповна відповідь, не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки (студент не проявляв активності на занятті) – 6 балів;
- «незадовільно», відповідь не відповідає умовам до «задовільно» – 0 балів.

3 Самостійна робота студента (СРС)

Під час семестру здобувачі вищої освіти самостійно опрацьовують з доступної літератури та конспектують теми, які не розглядаються на заняттях і наведені вище.

3 Форма семестрового контролю

Семестровий контроль проводиться у формі заліку. Підсумкова рейтингова оцінка визначається як сума балів, набраних студентом за поточний контроль, практичні заняття, модульну контрольну роботу та заохочувальні бали.

Студенти, які набрали рейтинг 60 балів і більше, отримують залік без додаткового випробування. Такий підхід відповідає принципам PCO-1, дозволяє враховувати всі види навчальної діяльності, заохочувальні бали та контрольні заходи для визначення підсумкової оцінки

Ті, хто має рейтинг менше 60 балів або бажає його підвищити, проходять додатковий семестровий контроль у вигляді залікової контрольної роботи на відведеному занятті. Після виконання залікової контрольної роботи, якщо оцінка за залікову контрольну роботу більша ніж за рейтингом, здобувач отримує оцінку за результатами залікової контрольної роботи. Якщо оцінка за залікову контрольну роботу менша ніж за рейтингом, застосовується один з двох варіантів:

1-й варіант: «жорстка» PCO – попередній рейтинг здобувача скасовується і він отримує оцінку з урахуванням результатів залікової контрольної роботи. Цей варіант формує відповідальне ставлення здобувача до прийняття рішення про виконання залікової контрольної роботи, змушує його критично оцінити рівень своєї підготовки та ретельно готуватися до заліку;

2-й варіант: «м'яка» PCO – здобувач отримує більшу з оцінок, що отримані за результатами залікової контрольної роботи або за рейтингом.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
95...100	Відмінно
85...94	Дуже добре
75...84	Добре
65...74	Задовільно
60...64	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Невиконання умов допуску до семестрового контролю	Не допущено

8. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Здобувач вищої освіти має можливість пройти онлайн курс(и) за однією або двома темами, передбаченими робочою програмою навчальної дисципліни. Онлайн курс здобувач може обрати

самостійно або за рекомендацією викладача. 1 год прослуханого курсу оцінюється у 0,83 бали. Максимальна кількість годин, яка може бути зарахована за результатами неформальної освіти, становить 12 год, відповідно максимальна кількість балів за такі результати становить – 10 балів.

Сертифікати проходження дистанційних чи онлайн курсів за відповідною тематикою можуть бути зараховані за умови виконання вимог відповідно до [Положення про визнання в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті](#)

Визнання результатів навчання, отриманих здобувачами ВО в інших закладах ВО, зокрема і за програмами академічної мобільності, регулюється [Положенням про визнання в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів формальної освіти](#) та [Положенням про академічну мобільність КПІ ім. Ігоря Сікорського](#).

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено к. т. н., ст. викладачем кафедри геоінженерії, Ган Оленою Валеріївною

Ухвалено: кафедрою геоінженерія (протокол № 15 від 23.06.2025 р.)

Погоджено: навчально-методичною комісією НН ІЕЕ (протокол № 11 від 25.06.2025 р.)